

імені Альфреда Нобеля. Педагогічні науки. Серія «Педагогіка і психологія». 2021. № 1 (21). С. 88-93.

Olga Kostenko,

Mentor the highest category
State institution of Sumy regional Council
«Sumy regional boarding-gymnasium for talented
and creatively gifted children»
Sumy, Ukraine

THE PECULIARITIES OF NATIONAL PATRIOTIC AND CIVIL EDUCATION OF THE YOUNGER GENERATION IN UKRAINIAN REALITIES

Key words: patriotism, patriotic education, state, national patriotic education, public, publicity students, educational institution.

УДК 37.015.31:373.3:374.7.91-00.1.895(045)

Кравець Наталія Юрївна,

завідувач науково-методичної лабораторії
початкової освіти кафедри дошкільної і початкової освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-1257-0927>
nat_kravets@ukr.net

ІННОВАЦІЙНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК УМОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Ключові слова: професійний розвиток, інноваційне середовище, неперервна освіта, навчання впродовж життя, вчителі початкової школи

В умовах реформування системи освіти України, становлення Нової української школи, переходу на компетентнісно - діяльнісну та особистісно зорієнтовану модель освіти, модернізації змісту, форм і методів навчання та виховання здобувачів освіти, впровадження педагогічних інновацій в освітній процес, суспільного запиту на якісну діяльність й високий рівень професійного розвитку вчителя початкової школи особливої актуальності набуває створення інноваційного освітнього

середовища, від розвитку якого залежить конкурентоспроможність педагога, ефективність педагогічної діяльності, спрямованість на розвиток і саморозвиток, самореалізацію, творчість, становлення особистості, відкритої до змін й здатної до навчання впродовж життя.

Створення такого інноваційного освітнього середовища вимагає від закладів післядипломної педагогічної освіти удосконалення освітнього процесу відповідно до сучасних освітніх тенденцій : неперервність освіти, організація освітнього процесу відповідно до запитів та потреб особистості, зорієнтованість на інновації, розвиток інноваційного потенціалу, партнерська взаємодія суб'єктів освітнього процесу; виступає потужним ресурсом професійного розвитку педагогів зокрема і вчителів початкової школи.

Питанню створення й розвитку інноваційного середовища приділяли увагу такі науковці як: М. Віднічук, А. Каташов, І. Коновальчук, Л. Мацук, Н. Мельник, Н. Разіна, Н. Ткачук, О. Цюняк, О. Шапран та інші.

Так, М. Віднічук, Н. Мельник досліджуючи означене питання, узагальнили і визначили такі підходи до сучасного освітнього середовища: *гуманістичний*, за якого фокусується увага на розвитку суб'єктів освітнього процесу й гармонізації педагогічних і соціальних відносин; *акмеологічний*, який дозволяє обґрунтувати закономірності творчого розвитку учасників освітнього середовища; *системний*, за якого освітнє середовище розглядається як цілісна система взаємопов'язаних компонентів, що сприяє формуванню фахівця; *інформаційний* передбачає підвищення ефективності професійної підготовки педагогів шляхом упровадження педагогічних та комп'ютерних технологій; *технологічний* підхід спрямовується на опанування та активне використання педагогічних технологій, що ґрунтуються на нових досягненнях науки і гарантують більш високий рівень навченості; *компетентнісний*, який дозволяє творчо здійснювати педагогічну діяльність, нести відповідальність за її результати та сприяє розвитку професійних компетентностей; *інноваційний*, який сприяє створенню інноваційно-творчої атмосфери і формуванню у педагогів готовності до інноваційної професійної діяльності та розвитку [1]. Реалізація даних підходів, як зауважують дослідники, сприяє створенню інноваційного освітнього

середовища для формування професійної компетентності педагогів та її розвитку.

У наукових розвідках поняття «інноваційне освітнє середовище» розглядається як: педагогічно доцільно організований простір, який сприяє розвитку інноваційного ресурсу особистості; інтегрований засіб накопичення і реалізації інноваційного потенціалу навчального закладу [8]; ефективний засіб розвитку професійної компетентності педагогів, який впливає на професійну ідентичність педагогічного колективу і сприяє його розвитку [5]; сукупність нововведень, що створюють нові можливості для розвитку закладу освіти й професійної самореалізації педагогів [2].

У контексті нашого дослідження цінним є визначення О. Цюняк, яка резюмує, що «інноваційне освітнє середовище – це система педагогічних умов особистісного та професійного розвитку особистості, яка включає територію, у межах якої діють правила інноваційної діяльності та новітні ідеї, оригінальні педагогічні технології, які застосовуються у професійній підготовці педагогів і сприяють удосконаленню їхньої фахової компетентності» [6]. Дослідниця також акцентує увагу на тому, що основним завданням закладу вищої освіти є професійне становлення особистості з інноваційним мисленням, відкритою до громадських, соціальних та професійних справ, уміє ґрунтовно аналізувати події, критично мислити, самостійно приймає рішення і несе за них відповідальність, висуває нові ідеї та пропозиції, уміє їх самостійно розпочинати і вирішувати, здатна до навчання впродовж життя. Чим більше особистість використовує можливості інноваційного освітнього середовища, тим успішніше відбувається її саморозвиток і професійне становище, підсумовує О. Цюняк [6].

Питанню професійного розвитку приділяли увагу вчені С. Мірошник, Л. Ніколенко, О. Вознюк, І. Хоржевська, Л. Пуховська, В. Сидоренко, Л. Хомич та інші.

Професійний розвиток фахівця в умовах післядипломної освіти відбувається впродовж усієї активної творчої життєдіяльності педагога, його загального всебічно-гармонійного розвитку та позначає процес формування нової якості професійно-педагогічної дії, вироблення власного оригінального педагогічного стилю, набуття компетентісного досвіду за виконання інноваційних ролей і функцій в органічній єдності психолого-педагогічної, методичної, технологічної, науково-дослідницької, інформаційно-комунікаційної підготовки [4]. Одним із ключових

завдань сьогодення є створення інноваційного освітнього середовища для професійного розвитку вчителя Нової української школи.

Сучасні підходи до організації професійного розвитку педагога проаналізувала С. Мірошник. Основними підходами у дослідженні визначено: особистісно орієнтований, андрагогічний, акмеологічний та компетентнісний, які взаємодоповнюють один одного та мають спільні ознаки: врахування досвіду педагогів, особистість є суб'єктом навчання і розвитку, а сам процес має професійний контекст. Все це уможлиблює урахування закономірностей розвитку й саморозвитку фахівця та певних умов, у яких здійснюється його професійний розвиток [3].

Досліджуючи основні вектори професійного розвитку вчителя Нової української школи Л. Хомич окреслила найбільш актуальні та як такі, що визначають його потреби: оволодіння новими функціями, які пов'язані зі зміною ролі вчителя – бути не передавачем знань, а навчати вчитися, бути наставником, який вміє організувати процес пізнання учнями нового; фасилітатором, який забезпечує групову взаємодію, сприяє розвитку цілісної особистості учня та формуванню його «м'яких навичок», реалізовує індивідуальну освітню траєкторію його розвитку. Водночас вчитель має бути новатором, який використовує новітні технології та сучасні практики у навчанні учнів, створюючи розвивальне освітнє середовище, орієнтується в інформаційному освітньому просторі, отримує інформацію та використовує її відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства [7].

Отже, організація професійного розвитку вчителів початкової школи буде ефективною за умови створення інноваційного освітнього середовища, яке сприяє підготовці конкурентоспроможного фахівця, здатного до самонавчання та самореалізації впродовж усього життя.

Список використаних джерел

1. Віднічук М. А., Мельник Н. А. (2014). Нові форми впровадження і поширення педагогічного досвіду як важлива умова створення інноваційного освітнього середовища. URL : <http://studcon.org/novi-formy-vprovadzheniya-i-poshyrennya-pedagogichnogo-dosvidu-yak-vazhlyva-umova-stvorenniya>
2. Коновальчук І. І. (2013). Сутнісні ознаки інноваційного середовища загальноосвітнього навчального закладу. *Педагогіка*

вищої та середньої школи: зб. наук. праць. Кривий Ріг:ДВНЗ «Криворізький національний університет». (39), 216-222.

3. Мірошник С. І. (2016). Професійний розвиток педагога: сучасні підходи. / С. І. Мірошник // *Народна освіта*. (2). 13–18.

4. Сидоренко В. В. (2018). Безперервний професійний розвиток педагога нової української школи в умовах формальної і неформальної освіти. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/710780/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%D0%A1%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%8C.pdf>

5. Ткачук Н. (2015). Інноваційне освітнє середовище як умова розвитку професійної компетентності педагогів. / Н. Ткачук // *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки*. (1). 124-129.

6. Цюняк О. П. (2019). Інноваційне освітнє середовище як чинник професійного становлення майбутніх магістрів початкової освіти. *Інноваційна педагогіка*. 14 (1), 175-178. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-14-1-36>

7. Хомич Л. О. (2021). Вчитель Нової української школи: вектори професійного розвитку. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2 (20). 168-176. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(20\).2021.168-176](https://doi.org/10.35387/od.2(20).2021.168-176)

8. Шапран О. І., Шапран Ю. П. (2010). Створення інноваційного середовища в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. (9). 108-110.

Natalia Kravets,

head of the scientific and methodical laboratory
of primary education of the department of preschool
and primary education
of Odessa Regional Academy of In-Service Education,
Odessa, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-1257-0927>
nat_kravets@ukr.net

**INNOVATIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT AS A
CONDITION FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF
PRIMARY SCHOOL TEACHERS**